

AXPE-MARZANAKO UDAL FUNTSEKO ISAD ARAUA

Identifikazio-arloa

Erreferentziazko kodea	ES 48020 AHFB/BFHA U48091
Titulua	Axpe-Marzanako Udal Artxiboa
Data(k)	1544 - 1963
Deskribapen maila	Funtsa
Deskribapen-unitatearen bolumena eta euskarria	<ul style="list-style-type: none"> - Metro linealak: 15,50 m/l - Kaxak: 130 - Liburu solteak: 7 - Karpetak: 4 - Espediente-kopurua: 2.644 Papera.

Testuinguru arloa

Ekoizlearen izena	Axpe-Marzanako Udala
Instituzio historia	<p>Axpe-Martzanako elizate zaharra, Bizkaiko Durangaldea eskualdean dagoena, 1962. urtetik Apatamonasterio eta Arrazolako elizateekin lotuta geratu zen, Atxondo udalerria osatuz.</p> <p>Axpeko elizatea eta Marzanako eliztarrak bi lurralde independente izan ziren XIX. mendean elkartu ziren arte. Martzanako bizilagunen artean anexo horren aurkako jarrera ageri da XVIII. mendetik. Bizkaiko Jaurerriak erabaki zuen Marzana Axpeko elizateko lurraldean sartzea, herri orok udaletxe edo kontzeju bat eta, gutxienez, epaile arrunt bat izan behar zituela argudiatuz. 1826rako erantsitza jo zen, bizilagunen kexak gorabehera, eta 1829an biak behin betiko lotuta geratu ziren arlo politikoan, ekonomikoan eta gobernu-arloan.</p> <p>Axpeko elizate zaharrak Bizkaiko Jaurerriko Batzar Nagusietako bederatzigarren eserlekua hartu zuen.</p> <p>1552. urtean eraikitako San Juan Bataiatzailearen parrokia-eliza du. Bertan, Goi Erdi Aroko bi hilobi bereizi aurkitu ziren.</p>

Instituzio historia	<p>Bestalde, Marzanako eliztarrek 1550etik San Martin eliza zuten, Marzanatarren dorretxearen ondoan.</p> <p>Ondoko elizateekiko (Apatamonasterio eta Arrazola) lurralde-lehia etengabea izan zen historian zehar. Hala, XVI. mendearen erdialdetik mendien gozamenak eragindako gatazkak agerian geratu ziren auzietan, doikuntzen eskrituretan, hitzarmenetan eta mugarriztatzeetan.</p> <p>Behe Erdi Aroan zehar Bizkaiko lurralde osoan zehar gertatu ziren bandokideen arteko borrokak jasan zituen, Lur Lauaren eta hiribilduen gainerakoan bezala, bai eta ondorengo gatazka armatuak ere, mendeetan zehar lurraldeak hainbat gatazka bizi izan baitzituen, bereziki XIX. mendeko gerra karlisten eta XX. mendeko Gerra Zibilaren eraginez.</p> <p>Udalerriko ekonomia nekazaritza eta abeltzaintzakoa zen batez ere, nahiz eta kalamina, kobre, eztainu eta berun mineralaren erauzketak ere garrantzi handia izan zuen eskualdean.</p>
Artxibo historia	<p>Axpe-Marzanako elizateko dokumentazioa Atxondokoaren parte bihurtu zen, hiru udalerriak bakar batean batu ondoren. Ondoren, artxibo guztia Bizkaiko Foru Agiritegi Historikora eraman zen, Foru Aldundiak eta Atxondoko Udalak 1992an sinatutako lankidetzeta-hitzarmenari esker.</p> <p>Elizate honen dokumentazioaren artean artxiboaren kutxan dauden dokumentuen memoria bat agertzen da. Data zehazterik ez badago ere, seguruenik XVIII. mendekoa da.</p> <p>Bere dokumentu-funts historikoak osorik daude, eta Udal Artxiboen Probintzia Antolamenduko Lehen Planari esker ordenatu ziren, Serapio Mugicaren sailkapen-taulari jarraikiz, nahiz eta 1900era iristen direnak soilik deskribatu ziren.</p>
Sarrera modua	<p>Bizkaiko Foru Aldundiak eta Atxondoko Udalak 1992ko abenduaren hamarrean sinatutako lankidetzeta-hitzarmena betetzeko, BFAHn 1992ko uztailaren 1ean sartu zen dokumentazioa.</p>

Eduki eta egitura arloa

Irismena eta edukia	Axpe-Marzanako Udalak eta elizateak 1544 eta 1963 bitartean sortutako dokumentazio historikoa. Udalerria erakunde juridiko gisa desagertu zenez, artxibo osoa lekualdatu zen. Gainera, Udal Epaitegiaren 1872 eta 1962 arteko 440 dokumentu dituen hamabi kutxa daude.
Balorazioa, hautaketa eta ezabaketa	Kontserbazio iraunkorreko dokumentazioa.
Sarrera berriak	Beste hitzarmen bat sinatuz gero, sarrera berriak egon daitezke.
Erakundea	Dokumentazioa Udal Artxibozainen Lantaldearen sailkapen-koadroaren bidez antolatu da, serie batzuekin handituta. Koadroa BFAHn dauden udalerrri guztietarako erabiltzen da, eta, beraz, baliteke udalerrri horretan sortutako dokumentazioaren artean serie batzuk ez islatzea. Gobernuaren, Idazkaritzaren eta Udal Administrazioaren eta Ogasunaren jarduerak hartzen ditu, honela: <ul style="list-style-type: none">– Gobernua: 160 dokumentu 1623 eta 1962 bitartekoak.– Idazkaritza: 1139 dokumentu 1544 eta 1963 bitartekoak.– Ogasuna: 881 dokumentu 1734 eta 1962 bitartekoak.

Sartzeko eta erabiltzeko baldintzen arloa

Sartzeko baldintzak	Sarrera askea. Salbuespenetarako, ikus Bizkaiko Foru Agiritegi Historikoaren ISAD.
Erreproduktzio baldintzak	Erreproduktzio askea. Salbuespenetarako, ikus Bizkaiko Foru Agiritegi Historikoaren ISAD.
Dokumentuen hizkuntza/idazkera	Gaztelania.
Ezaugarri fisikoak eta baldintza teknikoak	Kontserbazio-egoera, oro har, ona da.
Deskribapen tresnak	Dokumentazio guztia katalogatuta dago, eta Bizkaiko Foru Agiritegi Historikoko Udal Atalak erabiltzen dituen deskribapen-tresnen bidez eskura daiteke.

Deskribapen tresnak	<ul style="list-style-type: none"> a. Sailkapen koadroa. b. ARWE datu-basea, artxiboari buruzko informazioa kudeatzeko. Hainbat sarbide-puntu eta onomastika-, toponimia- eta gai-indize ditu. c. ARIT datu-basea, kanpo-kontsultarako, aurrekoaren informazio eta sarbide berarekin.
---------------------	--

Lotutako dokumentazio arloa

Jatorrizko dokumenturik ote dagoen eta horien kokalekua	Dokumentazio guztia originala da.
Kopiarik ote dagoen eta horien kokalekua	<p>Bizkaiko Foru Agiritegi Historikoa gordetzen duen dokumentazioaren zati bat digitalizatzen eta Interneten erabiltzaileen eskura jartzen ari da. Sarbidea ARITen datu-basearen bidez ere egiten da.</p> <p>Akta-liburuak, 1830 baino lehenagoko dokumentazioa, 1900 baino lehenagoko dokumentazioa (planoak barne), eta 1910 baino lehenagoko biztanleen erroldak digitalizatu dira.</p>
Lotutako deskribapen unitatea	<p>Axpe-Marzanako Udalarekin zerikusia duten dokumentu-iturriak daude BFAHren atal guztietan, batez ere administrazio-sailean eta sail judizialean.</p> <p>Udalerria 1962an desagertu zenez, urte horren ondorengo dokumentazioa Atxondoko Udal Artxiboaren parte da.</p>
Argitalpenei buruzko oharra	Bergón Guaresti, Marisa (1997). Valle de Atxondo: Estudio Histórico-Artístico. Monografías de los Pueblos de Bizkaia. Bizkaiko Foru Aldundia. Bilbao.

Oharren arloa

Oharrak	Bizkaiko Foru Agiritegi Historikoko Udal Atalak artxibo historikoaren funtzioa betetzen du funtsak gordailutu dituzten udalerrientzat.
---------	--

Kontrol arloa

Artxibozainaren oharra	Actuaciones Culturales Estrategicas 4 SL enpresak Bizkaiko Agiritegi Historikoko udal-atalerako egindako deskribapena, bertako teknikariak gainbegiratuta.
------------------------	--

Arauak edo erregelak	General International Standard Archival Description, Second Edition, ISAD (G) (Agirien Deskribapenerako Nazioarteko Arau Orokorra). Deskribapen Agirien Batzordeak hartutakoa Agirien Nazioarteko Kontseiluan, Stockholmen (Suedia), 1999ko irailaren 19-22an. Madril. 2000.;
Deskribapenaren data	2020/01/20